

Slniečko 5

ROČNÍK 47

JANUÁR 1993

5 KCS

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Obnovené v Mladých letech r. 1969

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

...alebo farebný televízor môže byť tvoj!

Január má čistú tvár. Prináša samé nové veci, ktoré voňajú čerstvým snehom. Takouto sviatočnou a trocha tajuplnou je aj naša dnešná súťažná úloha. Opäť budete hádať, kto sa na vás díva z fotografie. Aj táto pani spisovateľka patrí medzi známe postavy vášho „kniholandu“. Všeličo vám o nej prezradíme a opäť vám pomôžeme krátkou ukážkou z jej tvorby.

Zo správnych odpovedí každý mesiac žrebujeme desať šťastných výhercov, ktorí dostávajú darček od firmy LEGO. A teraz pozor! Na konci školského roku čaká každú správnu odpoveď veľké žrebovanie o veľkú cenu! Bude ňou farebný televízor!

Držíme vám palce aj v tomto kole súťaže!

„Ked' som sa narodila a bola som ešte malá, vždy som si myslala, že som na svete odjakživa. Zdalo sa mi, že svet je na svete len odvtedy,

odkedy som na ňom ja,“ hovorí pani spisovateľka na obrázku. Keď bola malým dievčatkom, iste nemyslela na to, že každý, kto prišiel na svet, musí raz z neho aj odísť. Pred piatimi rokmi sa tíško vytratila. Vedela však, že svet, v ktorom žije, sa s ňou nestratí. V januári tohto roku by oslavila svoje 70. narodeniny. A viete, kto sa pokúsi v jej mene osláviť tento nezavŕšený sviatok? Jej rozprávkové deti. Je ich veľa a mnohé z nich určite poznáte. Spomíname si na Samku Klamku, Jožku Pletku alebo na Osmi-janku a jeho verného kamaráta Osmidunča?

A čo Fricko a Jupko – slávni zakladatelia veľkej opičej rodiny? Ak si neviete spomenúť, Opičce z našej police vám o nich všeličo prezradia. A viete, koľko ich bolo? Rovných 15! Ak si chcete tento zverinec doplniť, nezabudnite na Cirkus Hopsasa, hladnú Mikimyšku a zoologickú záhradu z Trubačskej rozprávky. Alebo by ste sa radšej pozabávali s čačkami-hračkami?

Ak sa chcete stretnúť so všetkými naraz, máme pre vás dobrú radu: nájdete ich na spoločnej slávnosti v papierovom domčeku pod belou strieškou. A viete, prečo je tá strieška belasá? Pretože na nej rastú Nezábudky!

Ak si myslíte, že ešte stále neviete meno pani spisovateľky na našom obrázku, musíme vám prezradíť, že ona toho o vás vedela oveľa viac! Len si prečítajte, čo napísala v známej básnič-

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

...alebo farebný televízor môže byť tvoj!

ke s takmer napínavou kriminálnou zápletkou
Bola raz jedna trieda!

Nepochybujem, že správne meno, ktoré patrí k fotografií, máte už napísané na korešpondenčnom lístku. Nezabudnite napísat svoju adresu a lístok pošlite do redakcie Slniečka na Nám. SNP 12, 815 19 Bratislava.

Na vaše správne odpovede sa teší
ĽUBICA KEPŠTOVÁ

ÚVODNÉ KOLO našej novej súťaže máme už za sebou. Teší nás vás veľký záujem o ňu, ako aj obrovská hŕba správnych odpovedí s menom DANIELA HEVIERA. Pravda, našiel sa aj jeden výmyselník, ktorý v mužovi na fotografii spoznal Ľudovíta Štúra. Ďalší si zas mysleli, že ide o Vlada Bednéra, Ľubomíra Feldeka alebo Dušana Dušeka. Títo zrejme naše slovenské knížky neveľmi cítajú.

Chceme ubezpečiť všetkých súťažiacich, že sme ich odpovede zaradili do žrebovania, aj keď prišli po termíne. Z mnohých korešpondenčných lístkov sme sa totiž dozvedeli, že prvé číslo Slniečka dostali niekde až koncom septembra. Mená 10 výhercov stavebnice od firmy LEGO uverejňujeme na 31 strane.

Kde bolo, tam bolo, bolo raz veľmi slušné mestečko a v ňom žila slušná rodinka: otecko, mačička a dve detičky – Janíčko a Marienka. Bývali v slušnom domčeku a žili slušným životom až do toho dňa, kym neprišiel na návštavu strýčko Jozef. Strýčko Jozef bol tiež veľmi slušný strýčko a vedel, že slušným deťom treba priniesť slušný darček. Priniesol teda slušné-

mu Janíčkovi a slušnej Marienke malé šteniatko. Bolo chlpaté, hrdzavé, okrúhle a také malícké, že ho strýčko priniesol vo vrecku.

„Jéééj, aký je malilinký!“ slušne zakričali Janíčko a Marienka. „Je taký malilinký, že ho budeme volať – Punto!“

Šteniatko Punto slušne zavrtelo chvostíkom a ešte slušnejšie zahafkalo: „Haf-haf-haf!“

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

...alebo farebný televízor môže byť tvój!

Ale potom sa začali v rodine diať čudné a neslušné veci.

Maličké šteniatko Punto, tá krásna chlpatá guľka, sa začalo akosi preťahovať. O týždeň už vobec nevyzeralo ako guľka, ale ako podlhovastá safaládka. A o dva týždne – ako jaternička.

„Čo je to?“ pýtali sa Janíčko a Marienka. „Co sa to robí s Puntom?“

„Punto rastie,“ povedal otecko. „Rastie, aby bol z neho veľký pes.“

Prešiel ďalší týždeň, a Punto už nevyzeral ako safaládka ani ako jaternička, ale ako dlhánska hrdzavá saláma – široký párižer.

„Čo je to?“ naľakali sa Janíčko a Marienka. „Prečo ten psíček tak čudne rastie? On vobec

nerastie dohora, ale stále iba dopredu!“

A keď prešiel ďalší mesiac, naľakal sa aj otecko. Lebo Punto sa už nezmestil do bytu, bol taký dlhý ako celá záhradka pred domom a otecko musel predísť psiu búdu cez celú záhradku.

Jedného dňa naľakaní občania zistili, že pes je tak neslušne dlhý, že prerástol cez celé mestečko a už má hlavu na samom konci.

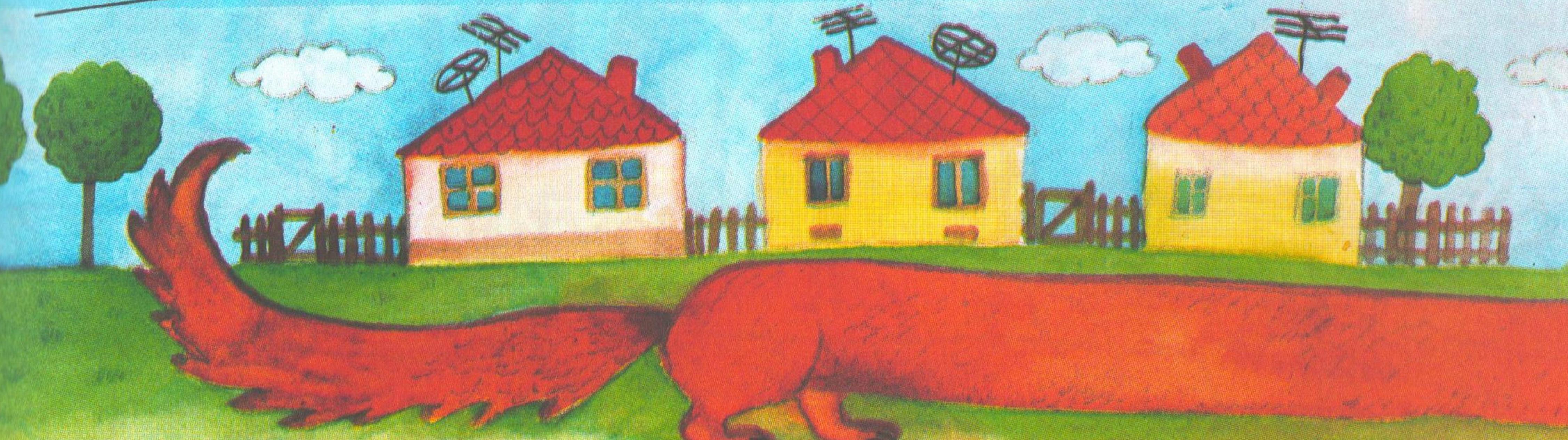
„Zadná časť psa ostane v našom meste,“ povedal jeden ujo občan. „Ale predná časť stále rastie, až vyрастie z nášho mesta. Treba upozorniť občianstvo susedných miest a dedín, že k nim prirastie hrdzavý pes, aby sa nezľakli.“

Janíčko a Marienka boli už celkom nešťastní, lebo keď jedného dňa stúpili náhodou doma Puntovi na chvost, dostali telegram až z desiatej dediny: „Nestúpajte psovi na chvost, le-

z domu, teda od chvosta až k papuľke – teda až do tretích susedov.“

VEĽKÁ LITERÁRNA SÚŤAŽ

...alebo farebný televízor môže byť tvój!

bo strašne breše, vrčí a kňúči!“

Otecko a mamička si museli vziať dovolenku, lebo každý deň chodili na poštu a posielali balíky a v nich listy: Vážení občania toho a toho mesta! Onedlho k vám dorastie nás pes Punto. Posielame kosti, kus mäsa, a prosíme vás, aby ste ho nakŕmili!“

Potom už Punto nemal doma miesta a začal rášť do cudzích štátov a krajín. Ale vtedy sa povest o dlhom psovi rozniesla široko-ďaleko a vedci celeho sveta začali pozorovať ten psí zázrak a kŕmili ho vedeckou potravou. Dávali mu do jedla tabletky proti rasteniu, ale Punto ich spokojne prehltol, zamľaskal – a rástol ešte rýchlejšie.

Onedlho sa jeho psia hlava priblížila až k moru. „Utopí sa, pomoc!“ písali všetky noviny. Začal sa teda stavať pontónový most cez more a Punto sa neutopil, ale rástol až na druhú stranu zemegule. Rozhlasy hlásili: „Čo bude s ľudstvom, ak pes bude nekonečný? Kto vylieši záhadu nekonečného psa?“

Punto rástol a rástol a okolo zemegule sa stavala najdlhšia psia búda, akú kedy svet videl. Presne do roka a do dňa ohlášili noviny, rozhlasy a televízne vysielanie všetkých krajín: „Nekonečný pes obrástol celú zemeguľu a dorástol konečne ňufákom k svojmu vlastnému chvostu!“

Janíčko a Marienka tancovali

od radosti, že po takom dlhom čase vidia znova nielen chvostík, ale aj papuľku svojho milého psíčka. Punto sa tiež zaraďoval, keď ich videl, a od veľkej radosti – odrazu prestal rášť. Slušné mestečko jasalo, aj slušná rodina jasala, že už majú pokope obidva konce svojho psa a že je koniec tej svetovej hanbe.

A deti z celého sveta posielali Puntovi kosti a všetjaké dobroty, lebo taký dlhý pes žerie strašne veľa, asi ako dvadsaťtisíc psov dokopy. A deťom vobec neprekážalo, že ten psíček bol trocha čudný. Veď to predsa viete – deťom je všetko jedno, či je malý, či je veľký, či je krátky, či je dlhý, hlavne – že je to pes!

SLOVENSKEČKO

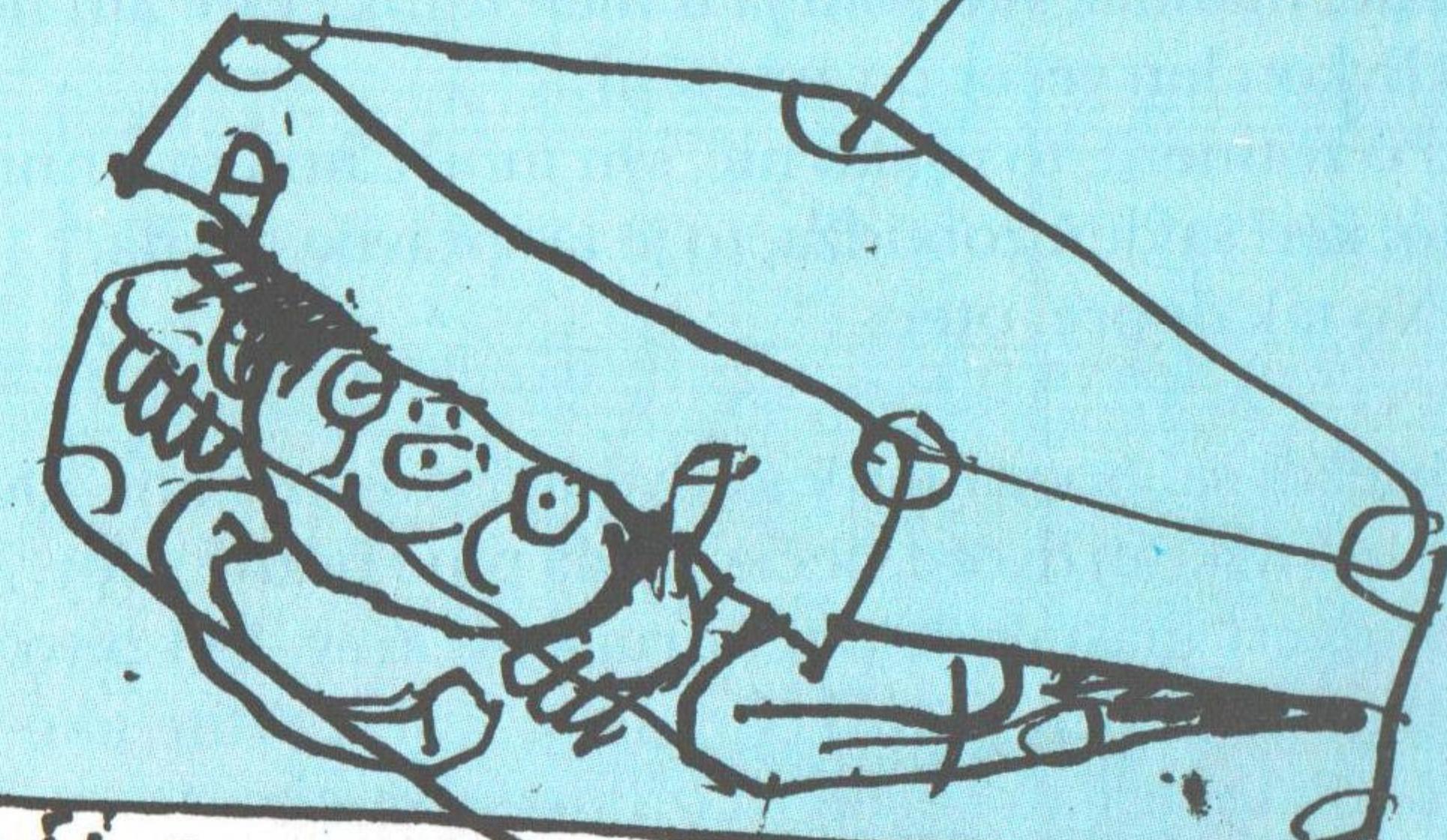
JOŽKA MIKOVSKA JANUAR

Škoda, že je už po Vianociach, však, Jožko?
December je môj najlepší mesiac v roku.
Aj Tvoj? Petra Lánerová, Prešov

Moje najlepšie mesiace sú júna
a august. Lebo sú prá zmínove.
Doteraz aj september, lebo sa v ňom
vela hrebeň. Opäťovný
jedecom lebo sa do školy pôjde
len troška. A ostatné mesiace
vydržas.

Vlká s daros Čmám, kde sa pchom
kec, M odec vracia z rodička.
Najlepší zikris je saký, ktorý odec
vôbec ~~ne~~ nenašiel. nenájdete,

• druhý najlepší je saký, ktorý odec
dokončadá. Trím ~~ne~~ ma vňom
• nájde, običajne zábus ne predo
ma hľadať.

Tásku PRE MOJICH SLINEČNÍCH PRÍATEĽOV
KÝ JE VÁS NAJLEPSI ÚKRÝT?

$$5 \times 5 = 25$$

ČAKAM RIEHĽU
OTPOVEĽ

Jožko
Mikovička

MÁRIA
ĎURÍČKOVÁ

Prídi ty, šuhajko,

Jedného dňa vrvá mládenec Matúš svojim rodičom:

„Otec, mamka, čo by ste povedali, keby som sa oženil.“

„Nuž, roky by si na to mal,“ hovorí otec. „A ktoráže ti padla do oka?“

„Evka z tamtoho lazu, Paučočka. Driečna dievčica.“

„A kdeže ste sa spoznali?“ sputuje sa mať.

„Na tanci v Brezinách. Veľmi dobre nám to vedno išlo.“

„Nevyberaj ženu v tanci, ale v poli medzi žencami,“ hovorí otec.

„Žartujete, otec. Mám vari čakať do žatvy?“

„Nepozeraj na dievčatko, ako ono tancuje, ale pozri do police, ako hrnce pucuje,“ doložila mať.

„Ale, mamka, veď som ja u nich dnuka ešte ani nebola. My sa s Evkou len večer po zotmení...“

„Po zotmení, to je ako nič, syn môj. Choď sa k nim pozriet ráno, keď sa deň zobúdzia, to je tá správna chvíľa.“

„No tak dobre, otec...“

Brieždi sa. Spoza hory sa dvihajú ružové zore. Od studne na gazdovskom dvore vlečie gazda plné putne vody. Z otvorených dverí maštale je počuť ručanie kráv. Od pitvora nesie gazdiná za vedro pomýj, v chlieve kvičia svine ako na ratu. Parobok teperí na chrbe viazanicu slamy.

„A Eva ešte drichme, mamo? Treba kravy dojiť.“

„Veď som ju aj budila, ale sa len prevrátila na druhý bok.“

„Mala si ju vodou,“ hnevá sa otec.

„Aj by som ju bola, ale vedrá sú prázdne, ani večerný riad sme nemohli umyť. Nože zanes vody do kuchyne, synak.“

„To nie je chlapská robota!“ odsekne otec. „V dome dievka na vydaj, a pri sporáku ani kvapka vody!“

Vtom sa rozletí oblok, vykukne strapatá hlava a zlostný hlas vyštakne:

„Čušte všetci, ani vyspať sa mi nedáte! Ja som bola večer dlho hore!“

A oblok sa zaplesne.

No a práve vtedy sedel na lipe konča domu náš mládenec Matúš a všetko to videl aj počul. A uškŕnal sa kútikom úst, trošku trpko, trošku posmešne.

Nevedno, ako sa to vyjavilo. Podistým lipa konča domu to z dlhej chvíľe vetríku prešivelila – a vetrík-klebetník to rozniesol po šírom svete. A tak vznikla pesnička, veselá, rezká, posmešná a zachovala sa až do dnešných čias.

Ilustrovala DAGMAR HLOŽEKOVÁ

ráno k nám

Dosť rýchlo

„A keď si tú prácu vykonám,
potom si veselo zaspievam,
a pri tom speve ako pri práci
zavše len na teba myslievam.“

Prišiel k nej šuhajko na špehy,
a ona si leží v posteli:
kravy ručali, svine kvičali
a jej sa sničky snívali.

Rozprávka o zimnom spánku

Daniel Hevier

Les bol tichý a nehybný – a predsa bolo cítiť, že sa v ňom VOLAČO deje! Muselo to byť veľmi tajné VOLAČO, keď ho nebolo ani trochu vidieť. A predsa, bystre oči zbadali tu konček ryšavého chvostíka, tam kúsok vyčnievajúceho ucha, inde zas

špičku ľufáčika. Veru, tajomné veci sa odohrávali v zimnom lese. A prečo? Pretože sa zvieratká chystali na zimný spánok!

Každé si povystielalo svoju skryšu suchým lístím a machom, aby mu v zime bolo teplučko. Každé si prichysta-

lo potravu, aby bola poruke, keby sa náhodou uprostred zimy zbudilo a malo hlad.

Všade bolo ticho, iba sneh mäkko padal na zem ako zatiahnutá záclona, aby spáčov nič nerušilo v sladkých snoch.

Len u Veveričkov bolo ešte

rušno. Malé veveričky nie a nie íšť do postieľky. Veverička Ryšavý chvostík, veverička Hrdzavý chvostík a veverička Červený chvostík vystrájali ako neposlušné deti, keď nechcú spať.

Nakoniec im mama Veverica pohrozila:

„Keď okamžite nezatvoríte oči, zavolám medveda!“

Juj! Ten medved sa volal Michal Michaláč a bol to taký vážny a mrmlavý maco, že sa ho každý bál.

Keď veveričky Hrdzavý chvostík, Ryšavý chvostík a Červený chvostík počuli o medvedovi, vo chvíli od strachu zaspali.

Teraz už bolo v lese nazajstné ticho. Nič sa ani len nepohlo. Všetci lesní obyvatelia už zaspali. Ježkovi do sna voňali sušené jabĺčka a snívali sa mu voňavé jabĺčkové sny. Pod skalou spal spokojne jazvec a v diere odfukoval zo sna škrečok. Ten veru nemal pokojný spánok – aj vo sне počítal zrnká obilia, čo si nahobil na zimu.

Trom malým veveričkám sa sníval krásny sen o lieskových orieškoch. Keď ho do-

snívala veverička Hrdzavý chvostík, vošiel pod viečka Ryšavého chvostíka a odtiaľ sa prisnil Červenému chvostíku.

Všetko spalo.

Naozaj všetko?

Macko Michal Michaláč mal oči zatvorené, ale zaspal nie a nie! Prevaloval sa vo svojom brlohu, no sen mu nechcel ani za svet vklznuť za privreté viečka.

Michal Michaláč nespokojo ne zamrmlal:

„Vsetci spia, len ja trpím nespavosťou! To sa mi ešte nestalo!“

Potom si povedal, že skontroluje med v súdku, čo si nachystal na jar.

Ale nepomohlo ani to. Meddik pokojne sladol, ale macko zaspal nevedel.

„Hm,“ zahmkal macko, „a čo keby som sa trošku prešiel po lese? Prechádzka na čerstvom vzduchu pred spaním je zdravá.“

A medved Michal Michaláč vykročil do mrazivého povetria. Kráčal ticho, poti-chuč-ky, aby nikoho nezobudil. Keď bol pri strome, pod ktorým býval ježko, za-

klopkal na kmeň. Tuk-buch-klop! A ešte raz: Buch-klop-ťuk!

Ale zvnútra sa ozývalo iba chŕí a chŕí a chŕí!

„Ježko spí ako zarezaný!“ smutne si vzdychol macko. „Idem pozrieť jazveca!“

Silno ĭapol labou na skalu, pod ktorou býval jazvec Pásavec a zvolal:

„Jazvec Pásavec, to som ja, medved Michal Michaláč!“

„A čo nespíš?“ zahundral zdruka jazvec.

„Nemôžem!“ ozval sa medved. „Chcem ťa poprosiť, či by si mi nepožičal kúsok tvojho sna – taký, čo si už odzníval. Možno by som zaspal.“

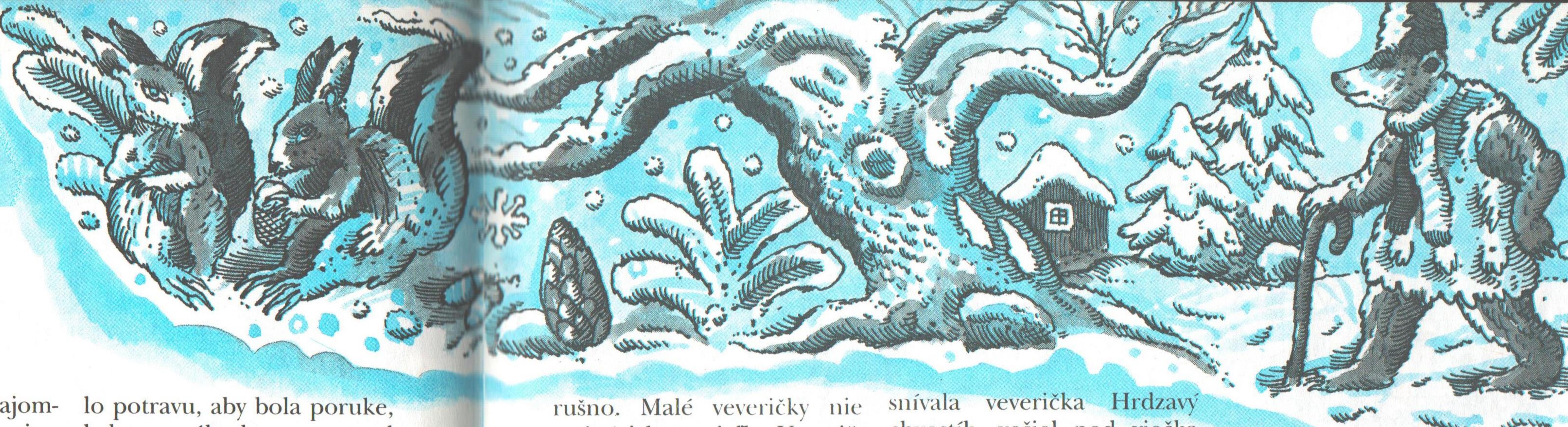
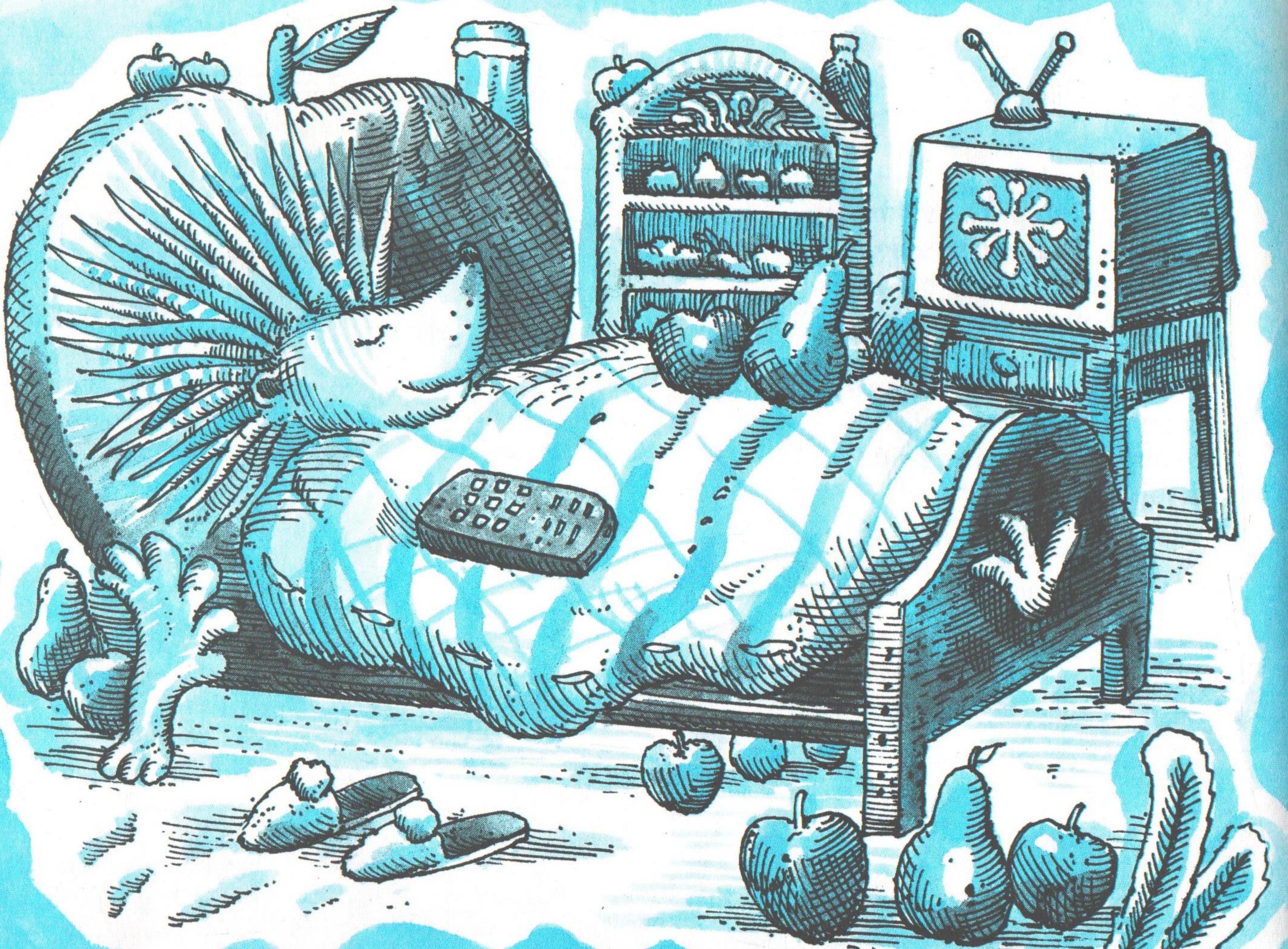
„Och, ty maco! Sny sa nedajú predať, ani požičať!“ odvetil jazvec Pásavec a viac sa neozval.

„Skúsim to u škrečka!“ rozhodol sa macko. Īapol labou nad škrečkovým brlôžkom:

„Škrečok, nepožičaš...“

„Nič nedám, nič nepožičiam, osemisíce prvé zrnko, osemisíce druhé...“ ozval sa

(Pokračovanie na str. 14-15)

Bitka o tureckú PRINCEZNÚ

Píšu ŠTEFAN MORAVČÍK
a ZUZANA ZEMANÍKOVÁ
Ilustruje MARIÁN ČAPKA

Boli dva uhorskí páni – Siládi a Hadmáži. Turci ich väznili v Carihrade.

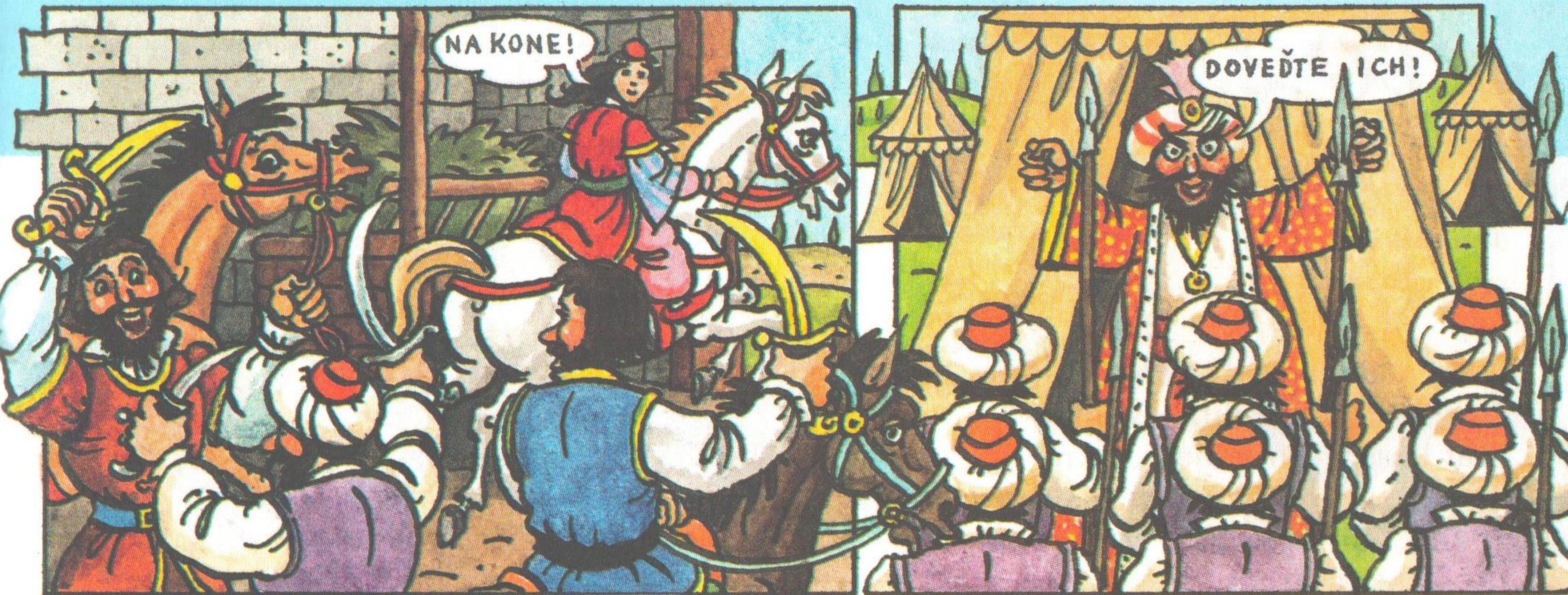
Raz Siládi pozeral z temnice a zazrel prekrásnu tureckú princeznú.

Prisľúbil jej na svoju čest', že si ju vezme za ženu.

Sultánova dcéra oboch väzňov, Siládiho a Hadmážiho, vyslobodila z väzenia.

Každému z uhorských páнов dala zlatú šabľu a bujarého koňa.

Turecký sultán prikázał, aby utečencov chytili a kruto potrestali.

Vojaci pánov lapali, no oni sa šabličkami vždy vysekali.

Ked' prichádzali domov, nevedeli sa dohodnúť, čia bude turecká princezná.

Nič nemeškali a hneď sa stretli v úpornom boji na život a na smrť.

Vítaz Siládi si vzal tureckú princeznú za svoju manželku.

Rozprávka o zimnom spánku

Daniel Kevier

(Dokončenie zo str. 10-11)

škrečkov hlas, aj vo sне zlostný!

Čo mal medved Michal Michaláč robiť! Smutne sa pbral naspäť do svojej jaskynky.

Ťap, ťap, ťap – naznievali jeho ľažké a ľabavé kroky po lese.

Z diery búťlavého stromu vykukla rozospatá veveričia mamka.

„Ach, maco, čo tu buntiš! Nemôžeš chodiť tichšie? Zobudíš mi dcérky!“

„Nemôžem spať!“ priznal sa medved Michal Michaláč.

„Prečo?“ spýtala sa veverička. „Máš nejaké starosti? Niečo ľa trápi?“

„Počkaj, počkaj!“ zastavil ju medved Michal Michaláč. „Spomenul som si, že mi čosi k môjmu zimnému spánku chýba. Niečo, na čo som bol zvyknutý! Bežím sa rýchlo pozrieť domov, čo by to mohlo byť. Dobrú zimu ti želám, veverička!“

A medved ťap-ťap-ťap utekal domov. Vliezol do brloha, natŕčal uši, pozorne vetril, až na to prišiel:

„Už viem, prečo nemôžem spať! Nepočujem tikanie budíka, ktorý som si nastavil na JAR! A bez toho tikania nemôžem zaspať! Ale prečo ten môj budík netiká? Vari len nebude pokazený!“

Pravdaže, budík nešiel.

„Musím ho zaniesť do opravovne!“ rozhodol sa medved Michal Michaláč a podľah k opravárovi, ďatľovi Červenej čiapočke.

Ten iba niekoľkokrát dobol do pružiniek, niečo odskrutkoval, niečo priskrutoval, namastil kolieska a budík sa veselo rozbehol.

„Bude ti tikať až do jari,“

Ilustroval MARTIN KELLENBERGER

povedal medvedovi a macko Michal Michaláč sa mohol spokojne uložiť k zimnému spánku. Do snov mu tikal budík: tik-tak, tak-to, tak-to, tik-tak-to...

Zlaté zrnká Slovákov

Z ľudového poľadu múdrosti sme vám už rozdali zopár zlatých zrniek.
Naposledy o neprajnom človeku. Dnes vyberáme ligotavé zrnko
o našej materinskej reči.

So slovenčinou prejdeš celý svet

Matúš Kvetko bol olejkár a predával liečivý olej. Ako tak s ním chodil z dediny do dediny, z krajinu do krajinu, prišiel k jednej starkej.

„Ja by som si ho kúpila,“ vraví starká, „keby som vedela, na čo je.“

„Pani stará matka,“ vraví Matúš Kvetko, „nazbierajte hodne blích a každej z nich nalejte toho oleja do pysku. Zaraz pokapú.“

Starká sa zasmiala a dobre sa Matúšovi odmenila. A tak ďalej chodil po svete a všade mal so svojou rečou úspech. Blích kapali v Poľsku i Maďarsku, v Rusku aj v Nemecku, ba i v preďalekej Číne a Mongolsku. Len jeho rodni mu pramalo rozumeli.

Doma v Blatnici boli ľudia takí zbojníci. Niežebi valaškami nad hlavou krútili. Olejkári boli ako Matúš. Navzájom si však do kotlíka hľadeli a závideli tomu, kto vedel lepšie lieky prihovoriť a onakvejšie mastičky namiešať.

Raz prišiel Matúš k susedovi Brmbolcovi požičať si zápalku. Ten však privrel pred ním dvere a zasyčal:

„Syp sa, šup! Sám si kúp!“

„Co je to za hatlanina?“ húta Matúš Kvetko. „Vo svete sa lepšie dorozumiem ako v rodnej dedine! Šup sa, šup! Kúp sa, kúp! Kto to ked počul?“

Hybaj Matúš do sveta. Nabalil si plnú krošňu všakovakých olejov, mastičiek a rozlúčil sa so ženou.

Prišiel do Španielska.

„Olé, olé, olé!“ zaspieval na trhu a hned bol ako doma. Španielskej starkej vtip o blíchach a oleji povedal, všetko dobre popredal.

„Ó, lej!“ zaspieval v Rusku báluškovi. A hned každý vedel, čo chce. Každej blíche do pysku naliali, a bolo. Veru nevyskakovala.

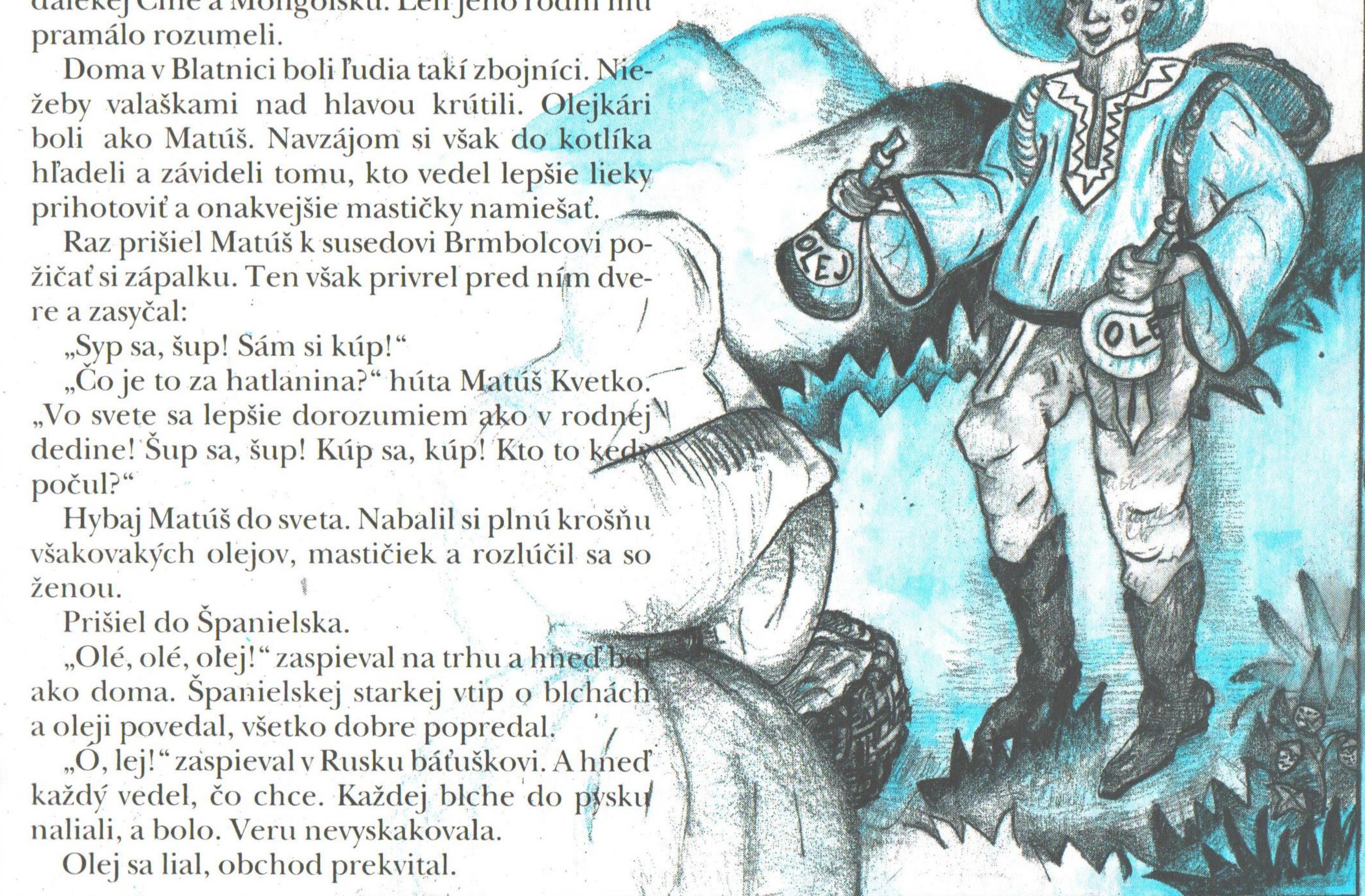
Olej sa lial, obchod prekvital.

Neposlušným blíchám Matúš pohrozil:
„Počkaj, blcha,
neskáč, mrcha,
vari máš chuť na olej?
Či chceš dostať po holej?“

Prišiel Matúš k moru a zvolal na plavčíka:
„Olej ma, oblej ma, ostrieckaj ma!“

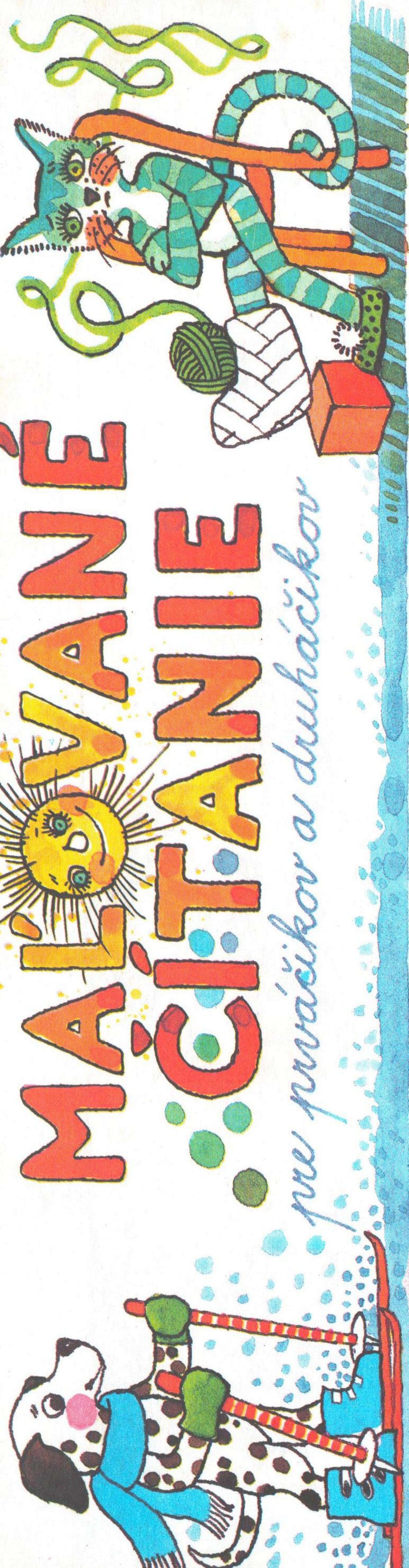
Vykúpal sa a všetky blíchy z neho spadli. Potom sa s dukátkmi v kešení pobral domov.

Napsal ŠTEFAN MORAVČÍK
Ilustrovala MIRIANA MATEŘÁKOVÁ

MAÍT VANÉ ČÍTANIE

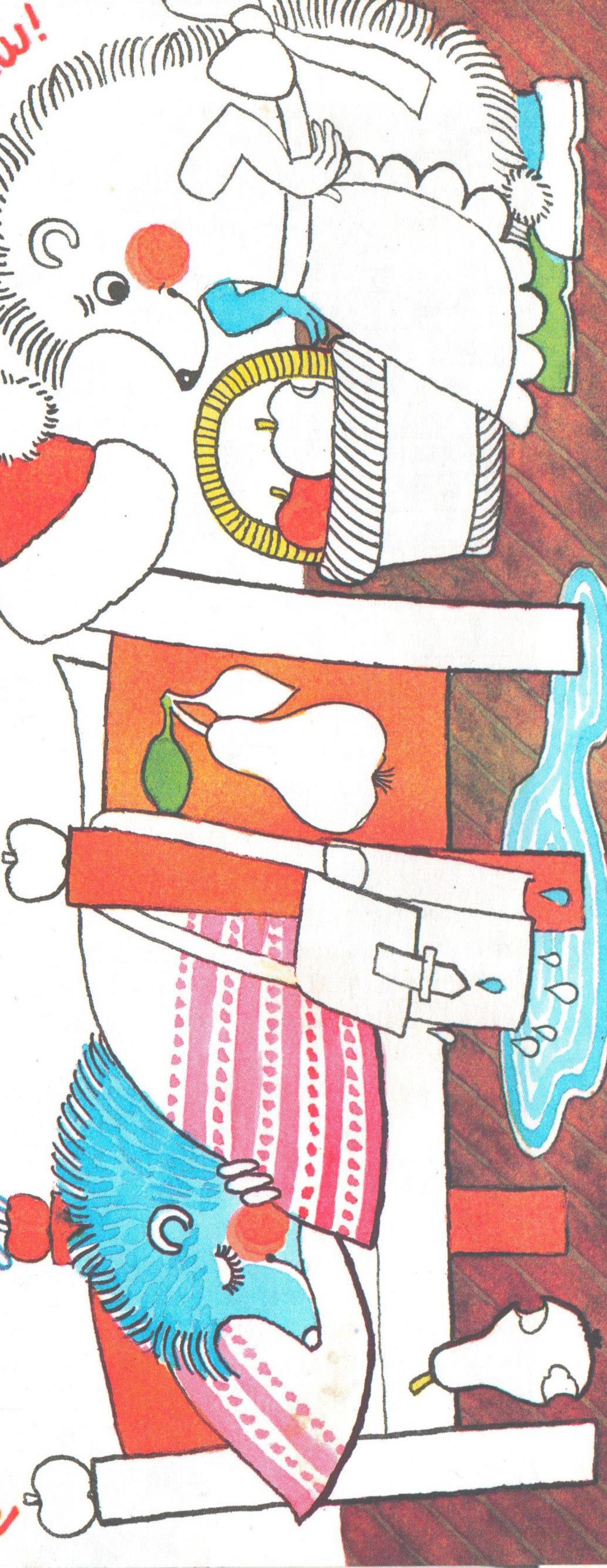
pre pravčíkov a druháčikov

Lem čo opadali,
lejikovcov na výmny spránočky.
Talko užkúril
a mamka užkila malečku.
„Dobrú výmu; rázilal talko.“
hol spod : „Talko; akor vyzera xuma.“
Talko odviedil : „Biela.“ U raspral. Hlediš
mičie aj von z výmu : „A ham růžka, aho
la, až mamka,“ such spod a
víz je výmu : „Samu suseda, sypkujú sa Turko
čo sedela mam medaščanom.“

je násade holko mužky ?“
sa kasmia-
la ! So mie je mikai,“
Go je snehi. „No
my nemem mamke na
si plniu !“
mamka uvidela pod Turkovou mlnicí
ku, iba rázomiles : „Turko,“ hákly
velký píkko a menie, “čo sa nahrá!“

DOMAČEW!

NAPÍSAL: JÁN DONOVAL
NAMALOVALA: DANIELA ONDREJKOVÁ

Rozprávanie

Z vody vytiahnutý

Hlavné mesto Talianska Rím nazývajú aj mestom kostolov. Je ich nespočetné množstvo, ale okrem výročných cirkevných sviatkov sú obyčajne poloprázdne.
V jednom z nich sa však deň čo deň tiesnia stovky ľudí. Prichádzajú sem z celého sveta, aby na vlastné oči videli slávnu sochu sochára, maliara a básnika Michelangela
– Mojžiš.
V čítaní na pokračovanie vám odteraz, deti, budeme rozprávať príbeh tohto legendárneho starca s mohutnou bradou a prísnym pohľadom, ktorý žil dávno predtým, než ho slávny sochár vytiesal z mramoru.

Kedysi dávno žilo v egyptskej krajine veľa Izraelitov, nazývaných aj Hebrejci. Boli to potomkovia Jakubových synov, ktorí sem prišli z krajiny Kanaán. Keďže ich bolo stále viac a viac, egyptský vládca, faraón, vydal príkaz, aby každého novonarodeného hebrejského chlapca chytili a utopili v hlbokej rieke Níl.

A práve vtedy sa mužovi menom Amram a žene menom Jochebed narodil chlapček. Matka ho ukrývala pred egyptskými slieidičmi, no keď spoznala, že ho Egyptania aj tak skôr či neskôr nájdú a zahubia, zišla jej na um zúfalá myšlienka. Šla k rieke, natrhalá trástia a uplietla z neho košík. Doma ho starostlivo vymazala smolou, vložila doň svojho

synčeka a spolu s dcérou, dievčaťom Miriam, ho zanesla k Nílu. Tam košík položila na vodu, zhlboka si vzduchla a celá nešťastná sa vrátila domov.

Chlapčekova sestra sa však schovala do trástia, aby videla, čo sa stane.

Práve vtedy išla po brehu faraónova dcéra a hľadala miesto, kde by sa mohla okúpať. Vtom nazrela na vode košík.

„Prines mi ho!“ rozkázala svojej otrokyni. „Chcem vedieť, čo je v ňom.“

Keď otrokyňa priniesla košík a otvorila ho, princezná prekvapene zvolala:

„Aký pekný chlapček! Iste je z hebrejských detí, ktoré môj otec prikázal zahubiť.“

Chlapča, ktoré dosiaľ spalo, začalo žalostne plakať.

„Čo s ním urobiť?“ zarazila sa princezná. „Domov si ho vziať nemôžem a tu by, chúda, zahynulo.“

Vtedy vyšla z trástia chlapčekova sestra a vraví:

„Princezná, poznám jednu hebrejskú ženu, ktorá by chlapčeka mohla odkojiť. Ak chceš, pôjdem po ňu.“

„Chod!“ súhlasila faraónova dcéra.

Dievčatko odbehlo preč a čoskoro sa vrátilo so svojou matkou.

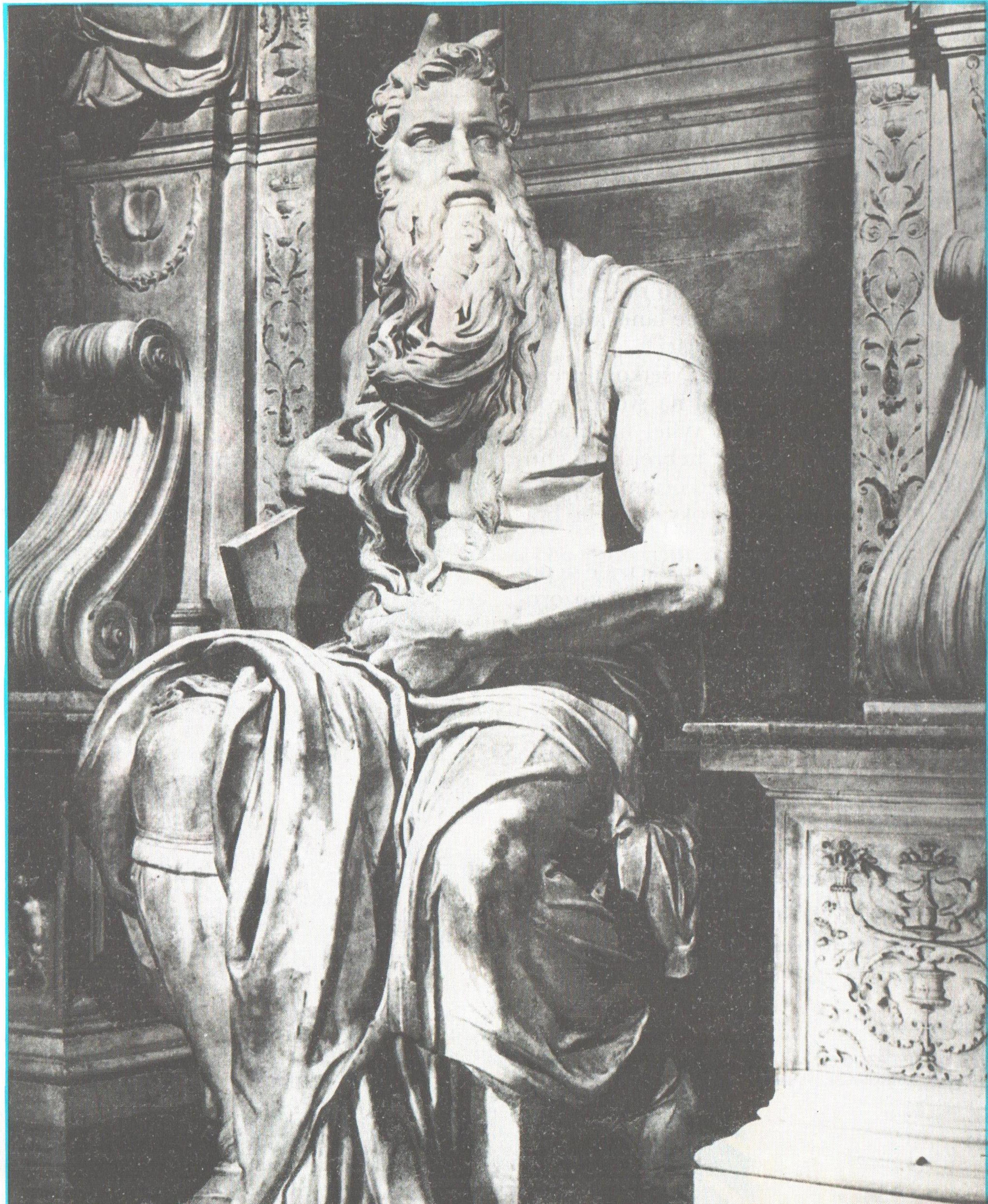
„Postarala by si sa mi o toto dieťa?“ osloviла princezná chlapčekovu matku.

„Veľmi rada,“ zašeptala žena.

„Tak si ho vezmi,“ riekla princezná. „Odkoj ho, a keď trochu podrastie, privede ho ku mne. A keďže som si ho vytiahla z vody,“ dodala, „nech sa volá Mojžiš, čo znamená z vody vytiahnutý.“

Chlapčekova mať, natešená, že si zachránila dieťa pred istou smrťou, odniesla si syna domov a starala sa o neho. Nezachovala však pri živote len jeho telo, ale aj jeho dušu. Ve-

o Mojžišovi

Rozprávanie

čer čo večer mu rozprávala o praotcoch Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi, aj o ďalekej zemi Kanaán, ktorú im a ich potomstvu daroval Boh.

„Do tejto zeme sa raz vrátim,“ nezabudla nikdy dodat.

Keď mal Mojžiš sedem rokov, zaviedla ho mať k faraónovej dcére. Od tej chvíle sa z hebrejského bedárika stal egyptský princ. Jeho nová mať ho zahrnula všetkou nádherou a lákadlami kráľovského domu. Obklopila ho učiteľmi, ktorí ho učili poznávať múdrost kníh. Hudobníci ho obveseľovali pri plavbách po Níle, krásne tanečnice mu zas spríjemňovali život v paláci.

Ale mladý Mojžiš ani pri všetkom prepychu a hojnosti nezabudol na svojich rodných. Najmä večer, keď vyšiel na hradby a zazrel v diaľke chatrče hebrejských chudákov, vynorila sa mu pred očami tvár jeho otca, matky, sestry a o tri roky staršieho brata Árona.

Stávalo sa, že nevydržal v paláci, ale sa pobral za mesto, aby aspoň zodľaleč pozoroval rodných Hebrejcov, skláňajúcich chrby v tažkej robote na faraónových poliach.

Jedného dňa videl, ako egyptský dozorca šlahá korbáčom hebrejského muža.

„Prečo biješ toho človeka!“ osopil sa na dozorcu.

Ale Egyptan akoby Mojžiša ani nevidel, ďalej šlahal nešťastného Hebrejca. Vtedy Mojžiš vytasil meč, prebodol surovca a zahral ho do piesku.

Na druhý deň, blízko nešťastného miesta,

o Mojžišovi

zazrel Mojžiš dvoch bijúcich sa Hebrejcov. „Prečo sa bijete? Nehanbíte sa?“ okríkol ich.

„A ty si kto, že sa opovažuješ byť našim sudcom!“ vyrútil sa naňho jeden z Hebrejcov. „Alebo nás chceš zabiť, ako si zabil toho Egyptana?“

Mojžiš až tak stípol od strachu.

Keď to vie tento človek, preblesklo mu myšľou, zaiste to už vie aj faraón, a to bude môj koniec.

Najvyšší egyptský vládca už naozaj vedel, čo Mojžiš urobil. Doniesli mu to jeho zvedovia. Prikázal preto strážam, aby Mojžiša chytili.

Lenže Mojžiš bol rýchlejší ako faraónovi vojací. Pod ochranou noci vyklzol z mesta a unikal na východ, ta, kde sa rozprestiera madiánska krajina.

Jedného dňa na smrť vyčerpaný prišiel k studni, pri ktorej sedem sestier napájalo ovce a kozy. Vtom sa zjavili niekoľkí pastieri a chceli dievčiny od studne odohnať. Mojžiš, akokoľvek unavený, im v tom zabránil. Potom pomohol madiánskym dievčinám napojiť vysmádnuté zvieratá a zostal ďalej odpočívať pri studni.

„Pomohol nám dnes jeden Egyptan,“ zdôverili sa večer dievčiny svojmu otcovi, madiánskemu kňazovi.

„A prečo ste ho nepozvali k nám?“ vrví otec. „Chodte a zavolajte ho, nech sa u nás naje.“

Mojžiš sa v rodine madiánskeho kňaza nielen občerstvil, ale tam aj zostal. Otec, ktorý rozpoznal, že do jeho domu vstúpil múdry a statočný muž, oženil ho napokon s jednou zo svojich dcér.

(Pokračovanie)

Biblický príbeh spracoval ONDREJ SLIACKY
Ilustroval VLADIMÍR KARDELIS

DETI v zelenom

Rastliny-čarodejnice

* Ľudia sa od pradávna liečili rastlinami. V štandardoch niektorých z nich hľadali dokonca elixír života či kameň mudrov. Pod prah dverí si dávali áron škvornitý, aby sa dnu nedostali zlíduchovia. Ľubovník mal dievkom a mládencom získať alebo udržať si lásku. Starí Slovania hľadali a zaklínali lesných duchov pomocou liesky obyčajnej. Možno preto mala Popoluška šaty ukryté v lieskových orieškoch. Povestní slovenskí olejkári, ktorí pochádzali najmä z Turca, boli známi v celej Európe. Okrem liečivých olejov a mastí nosili ju chorým, aby sa uzdravili. Prirodzene, že to nebola ruka svätého Jána, to by musel byť storuký. Bol to podzemok paprade samčej, ktorá svojím tvarom, samozrejme, s poriadnou dávkou fantázie, pripomínať ľudskej ruke.

Chránené cicavce na Slovensku

* Chránené druhy rastlín, živočíchov sú také druhy, ktoré sú zákonom vyhlásené za chránené, pretože majú vedeckú hodnotu a ich počet je značne obmedzený. K chráneným cicavcom patria na Slovensku napríklad kamzík vrchovský, los obyčajný, medveď hnedý, svišť vrchovský, vydra riečna a zubor hôrny.

*Išlo dievča do záhrady trávu žat',
uštipol ju na ručičku čierny had.
Bežalo sa svojej mamke žalovať.
„Mala si si, dievka moja, pozor dat.“*

* Veľa ľudí cíti k hadom odpor. Možno aj preto, lebo hady žijú skryto a ľudia vedia o nich málo. Dokonca aj niektorí dospelí si myslia, že had ich môže rozoklatým jazykom poštípať. Had jazykom neštípe, ale ovoniava. Jed má ukrytý v zuboch. Na Zemi žije asi 2 700 druhov hadov. U nás len päť druhov. Jedovatá z nich je iba vretenica. Nikdy ju neprekvapí zima ani mráz. Už od jesene spí v dobrom úkryte. Prebudí ju až teplé jarné slniečko. Naši predkovia verili, že had stelesňuje dobrého ducha. Takého hada nazývali „gazdíčko had“. Sídlil vraj pod ohniskom alebo pod prahom dverí. Kde mu domáci neubližovali, nechávali mu mlieko a kašu, ba dovolili mu jedávať z jednej misky s deťmi, tam sa mali domáci dobre. Kde hada-ducha odohnali, tam stihlo príbytok nešťastie. Ak gazda hada zabil, umrel a po smrti sa on stal „gazdíčkom hadom“.

VIETE, ŽE...

* na Slovensku sa vyskytujú aj tzv. mäsožravé rastliny? Rastú v pôdach a vodách chudobných na živiny. Za veky sa „naučili“ lapať drobné živočíchy, najmä hmyz;

* na južnom Slovensku žije v stojatých vodách pijavica lekárska a že niektoré druhy pijavíc vydržia hladovať až päť rokov?

* Gabčíkovo, známe v súvislosti s veľkým vodným dielom na Dunaji, sa prv volalo Böö, Beš a že ho premenovali podľa Jozefa Gabčíka, rodáka z Poluvsia pri Žiline, ktorý spolu s Janom Kubišom v máji 1942 uskutočnil atentát v Prahe na nemeckého protektora a kata českého ľudu Reinharda Heydricha?

* v Podhorí pri Beluši rastie dvestoročná jabloň, ktorá po preštení rodí šestnásť druhov jabĺk?

Čary-máry...

* Čary a povery sprevádzali kedysi človeka od jari do zimy, od narodenia až po smrť. Prešli do rozprávok a piesní, uchovali sa v ľudových zvykoch. Napríklad ak kedysi horel na Kysuciach dom, mal ho tri razy obehnúť nahý človek, ktorý ešte nevidel požiar, a taktô zaklínal: „Vitaj, zavítaj, ty nespätný host, čo si si ty zamíľoval, nech ti na tom dosť.“ Požiar sa vraj naisto nerozšíril.

Najjedovatejší strom na Slovensku

* Je ním krásny prastarý strom – tis. Na Slovensku rástli kedysi celé tisové háje. Pamiatka na ne sa uchovala v pekných názvoch: Tisovec, Tisovník. Vo voľnej prírode nájdeme tisy vo Veľkej Fatre, v Nízkych a Vysokých Tatrách, v Harmaneckej doline pri Banskej Bystrici. Prudko jedovaté je drevo aj ihličie. Smrteľná dávka pre psa je 30, pre prasiatko 75 a pre koňa 100 gramov ihličia. Z tisového dreva sa kedysi vyrábali čutory na víno a pálenku. Naliali z nich tomu, koho chceli zniest zo sveta. A viete, ktorému zvieriuťu ihličie z tisa neškodí? Koze!

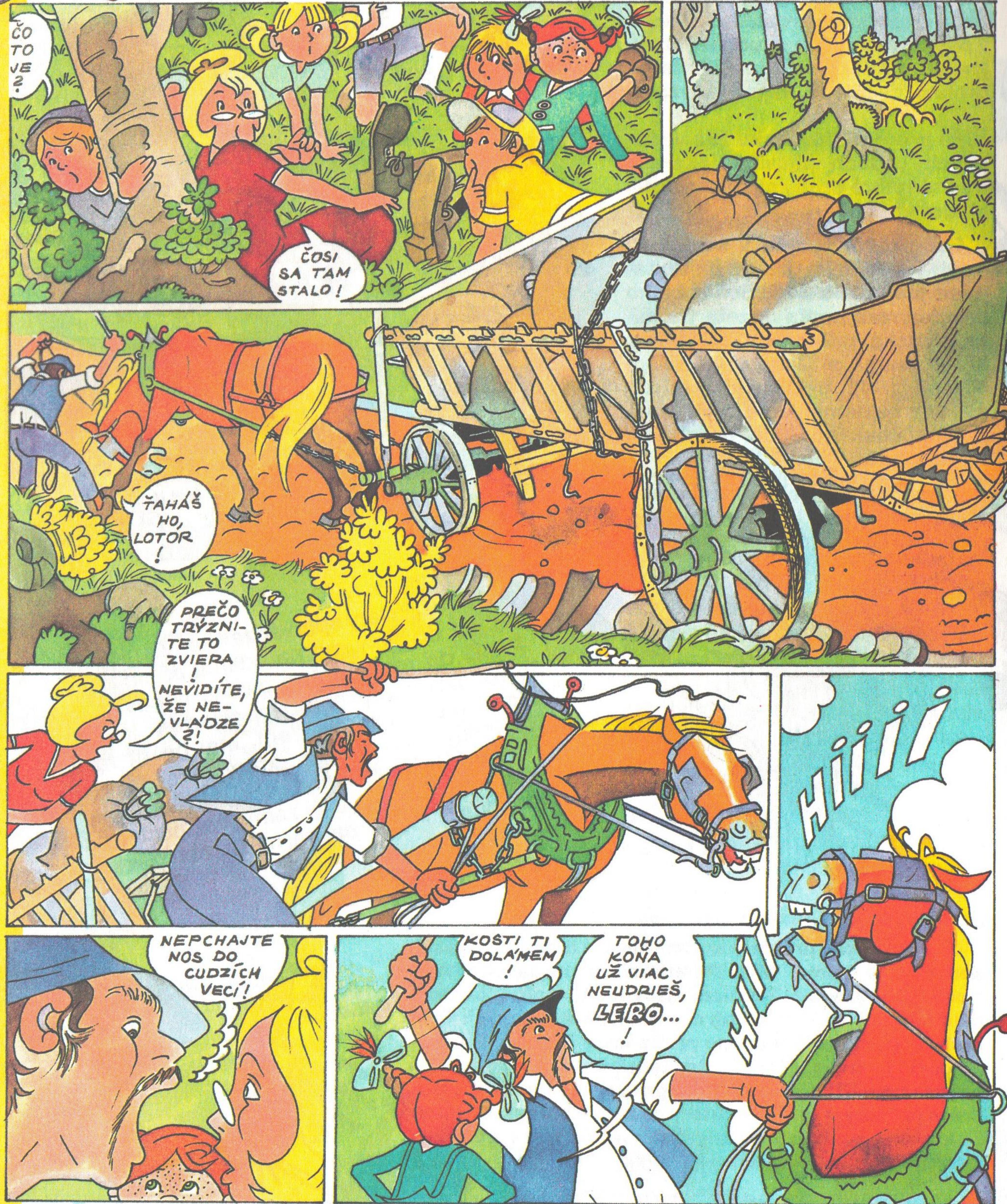
Ilustrovala DAGMAR HLOŽEKOVÁ

PIPI Dlhá Pančucha

Jedného dňa šli deti s paní učiteľkou na výlet. Kedže Pipi prejavila želanie ísť s nimi, paní učiteľka súhlasila, aby sa k nim pripojila. Pipi bola od radosti celá bez seba. Odrazu zobďaleč zaznelo bolestivé erdžanie...

Ked' sa Pipi vrátila, paní učiteľka bola veľmi spokojná. „Dobre si urobila,“ povedala jej. „K zvieratám musíme byť láskaví. Ale aj k ľuďom,“ dodala. A Pipi odvetila: „K tomu zlému chlapovi som bola láskavá až-až. Zalietal si, a celkom zadarmo.“

Ilustruje PAVOL MORAVČÍK
Podľa A. LINDGRENovej
piše MILAN HUDEC

Janko

Čo je to, deti? Chrobač v lese?
A či už aká nevôľa?
Kdeže! To Janko Hraško nesie
otcovi obed do poľa.

Dobre sa drží krepké tielko.
No či už kopol do drievka
alebo krpcom o stebielko
– bác! Už sa leje polievka.

Už malý Janko na nej pláva
a kričí ako pohonič:
„Videl to svet? Fuj, tolká strava!“
Voňalo dobre, o to nič.

No Janko drobnou piastkou búcha,
liznúc si z masti na líci.
„Ej, bistu! Čo som vari mucha,
že sa mám topiť v rajnici?“

A že je bystrý, nezaváha,
no hned sa k činu odhodlá.
Vidlička sa mu tuto, aha,
do jarnej zeme zabodla.

Z polievky trčí ako maják,
čo svieti lodiam na mori.
Už ručičkami vodu krája,
na vidličku sa pechorí,

Hraško ide s obedom

lezie a lezie z teplej mláky,
srdce mu klopká ako zvon.
Keď vyšiel, zvolal na oblaky:
„Plávajte ďalej, ja som von!“

No hore dlho nešpásoval
a hned bol zasa na nôžkach.
Tak ako seba orátoval,
ratuje obed z batôžka.

Halušky zbiera dolu brehom,
ukladá naspať... „Horkýže
to otec zbadá... pre hladného
na tomto svete niet planého.
Ešte aj misku oblíže!“

Halušky čušia pod pokrievkou.
No otec, keď ich začal jest,
banuje zrazu za polievkou:
hlina v nich škrípe ostošest.

A chlapča pevné ako kremeň
vie dobre, o čom bude reč,
keď otec berie do rúk remeň.
Jaj, vtedy radšej zobďaleč!

Nuž frčí Janko ako mýša,
čo hľadá dieru na poli.
A našla sa preň dobrá skrýša.
Ej, či mu je v nej po vôle!

Janko Hraško ide s obedom

Chodí tam ako po jaskyni
a zabáva sa ozvenou.
Ako sa činí, tak sa činí:
„Hajs, Kešo, hajs, no, hore, no!“

Diví sa otec: „Kto to čiape?
Koho ten záprah poslúcha?“
Až potom zbadá. „Ved' to chlapáč
volovi vošlo do ucha!“

A čo mu šušká, dobre šušká.
No pozrime ho, koťuhu!
Čo pokazilo na haluškách,
napráva teraz pri pluhu.“

A tak tí zas už v dobrom stáli.
A z čerstvých hrúd sa parilo.
Poľahky potom doorali.
„Či sa nám dneska darilo!“

Ešte je slnce na vrchnebi,
a už je roľa zoraná.“
Nuž išli domov.
Jest? Jój, kdeby!
Spal Janko, spal až do rána.

OTF

TELEVÍZOR Z ORAVY

Vzal si Dunčo do hlavy,
že nepôjde spať,
televízor z Oravy
stále musí hrať!

Od večera do rána
zlý vlk zajka naháňa,
zachráňte ho, ucháňa!

Tebe sa to nepáči?
Hop – a sú tu Apači
či veselí gumkáči,
dobrodružstvá veselé,
že až padáš z posteľ!

Každý deň ťa pobaví
televízor z Oravy,
televízor farebný,
raduj sa s ním celé dni!

Na otázku „Čo by ste si vzali najradšej na pustý ostrov?“ mnohí odpovedia: dobrú knížku. Alebo – psa. Sú to najlepší priatelia človeka. Poznáte aj ďalších?

Určite k nim v dnešnej dobe patrí televízor. Už vyše 35 rokov nám tento vynález sprí-

jemňuje voľné chvíle. Vie nás poučiť aj zabaviť. Stačí si vybrať program podľa chuti, stlačiť gombík a môžeme sa pohodlne usadiť do kresla hoci aj s rozprávkou knížkou na kolenáčoch a so psíkom pri nohách.

Podaj mi ruku a tancuj so mnou

Slniečko na návšteve medzi deťmi
v Liečebnom ústave v Čilistove

Bol 17. december. Deti sa korčuľovali na zamrznutých dunajských ramenách. Nedaleko ležali v postieľkach iné deti, ktoré o korčuľovaní len snívali. Boli to deti z Liečebného ústavu v Čilistove.

Nemyslite si však, že čilistovské deti len ležia. V ústave majú normálnu školu a dostávajú normálne známky. A veľa cvičia. Ich choroba sa totiž lieči cvičením. Lenže ako každá choroba, aj tá ich sa lieči aj dobrou náladou a pochodom. Takýmto dňom plným dobrej nálady bol 17. december. Vtedy si čilistovské deti vyzdobili stromček a už od rána čakali. Do haly prišli všetci. Jedny na vlastných nohách, iné s barlami, niektoré priniesli v náručí sestričky. Nikto nezostal na izbe sám. Prišli aj tety učiteľky, vychovávateľky, lekárky a sestričky.

Ziaci zo ZŠ v Šamoríne sa do Čilistova dovali ako veľká voda. Ale nik sa na nich nehneval, že narušili ticho v ústave.

Vedľ vlastne prišli práve preto, aby to ticho narušili.

Prví vystupovali domáci. Museli sa predsa pochváliť s tým, čo niekoľko dní nacvičovali. Recitovali básničky, spievali pesničky. O zime,

o vločkách snehu, o Vianociach. Spievali koledy, vinšovali.

Potom vystúpili žiaci zo Šamorína. Spievali Tichú noc aj Do hory, do lesa, valasi, predvádzali veselé scénky. Keď vystúpili s Baladou o princeznej a o hrášku, vtipnom príbehu o Rómeovi a Júlii, nesmiali sa iba diváci, ale aj sami účinkujúci. Bolo to slovom príma.

Nakoniec deti zo Šamorína odovzdali deťom z čilistovského ústavu malé darčeky, ktoré samy zhotovili. A za odmenu si pochutnali na výborných koláčoch a medovníkoch, ktoré napiekli panie učiteľky a tety vychovávateľky. Lebo doma sú aj sestričky a lekárky mamami a gazdinkami, ktoré pečú a varia.

Keď sme odchádzali z Čilistova, pacienti sa už dohovárali, že na popoludňajšej diskotéke sa pokúsia aj tancovať.

„Tancovať?“ pozrela som nechápavo na panu vychovávateľku.

„Mali by ste ich vidieť, ako sa zvŕtajú,“ odvetila mi. A potom s figliarskym úsmevom dodala:

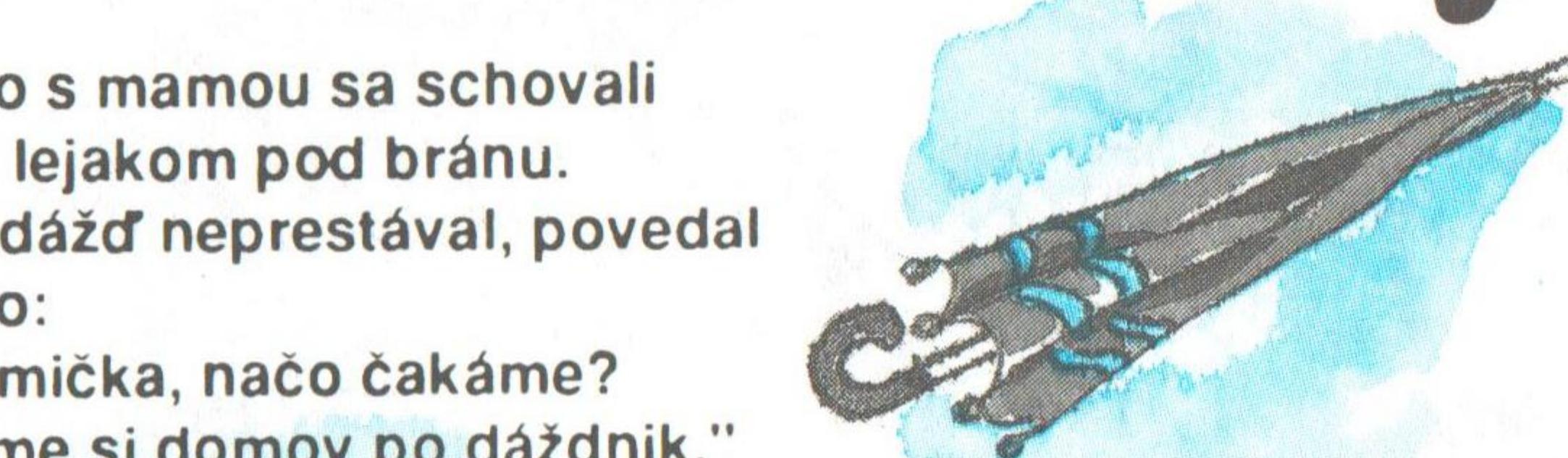
„Presvedčte sa. Podajte im ruku a zatancujte si s nimi.“

MARTA MIKŠÍKOVÁ

Slniečko sa smeje

Jurko s mamou sa schovali pred lejakom pod bránu.
Keď dážď neprestával, povedal Jurko:
"Mamička, načo čakáme?
Poďme si domov po dždánik."

Paľko bol prvý raz v škole.
"Tak čo, synček?" pýta sa ho matka, keď sa vrátil.
"Čo ste sa naučili?"
"Nič," vzduchol si chlapček.
"Kázali nám prísť aj zajtra."

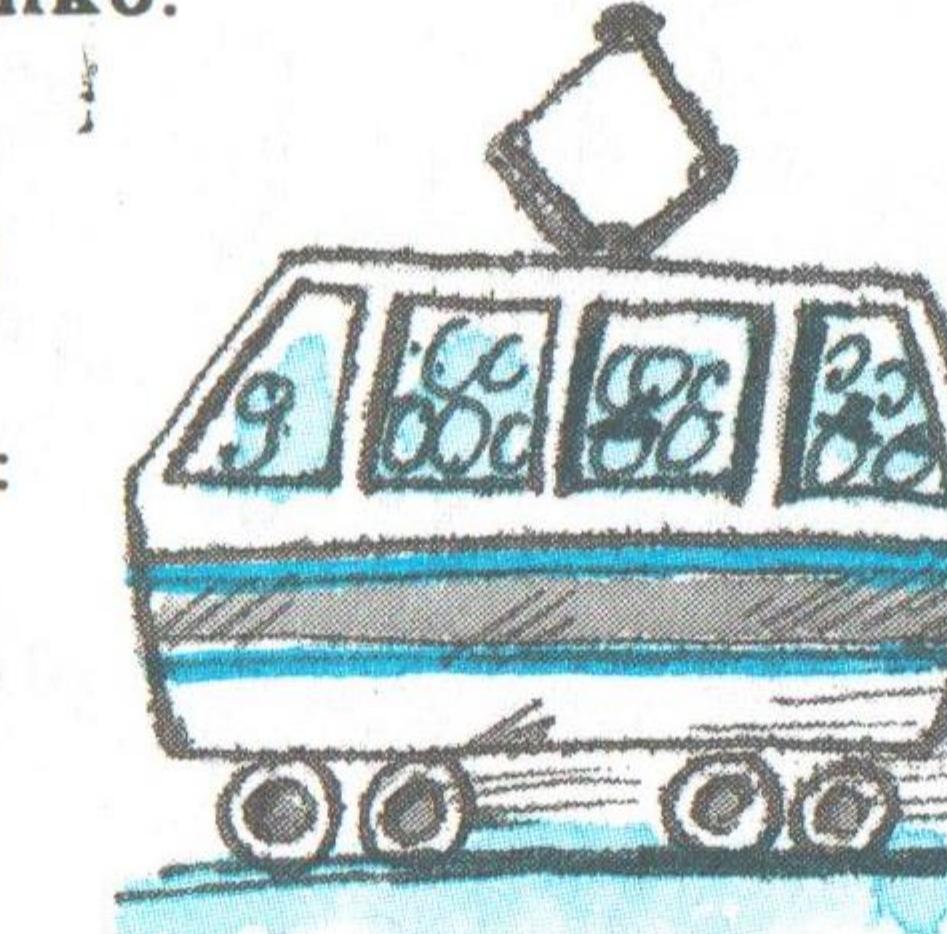
"Mamička, môžem ponúknuci tete cukríky?" pýta sa Vladko mamu.
"Samozrejme," prikývne mama.
"A čo keď si vezme?" vraví Vladko smutne.

"Janko, keď kašleš, musíš si dať ruku pred ústa!"
napomína mama syna.
"Už som to viac ráz skúšal,
mamička, ale kašlem stále.
Vôbec to nepomáha," vraví Janko.

Do preplnenej električky nastúpi stará pani. Chvílu sa obzerá a potom vraví malému chlapcovovi:
"Chlapček, mohol by si vstať?"
"No, mohol, ale vy by ste si potom sadli na moje miesto."

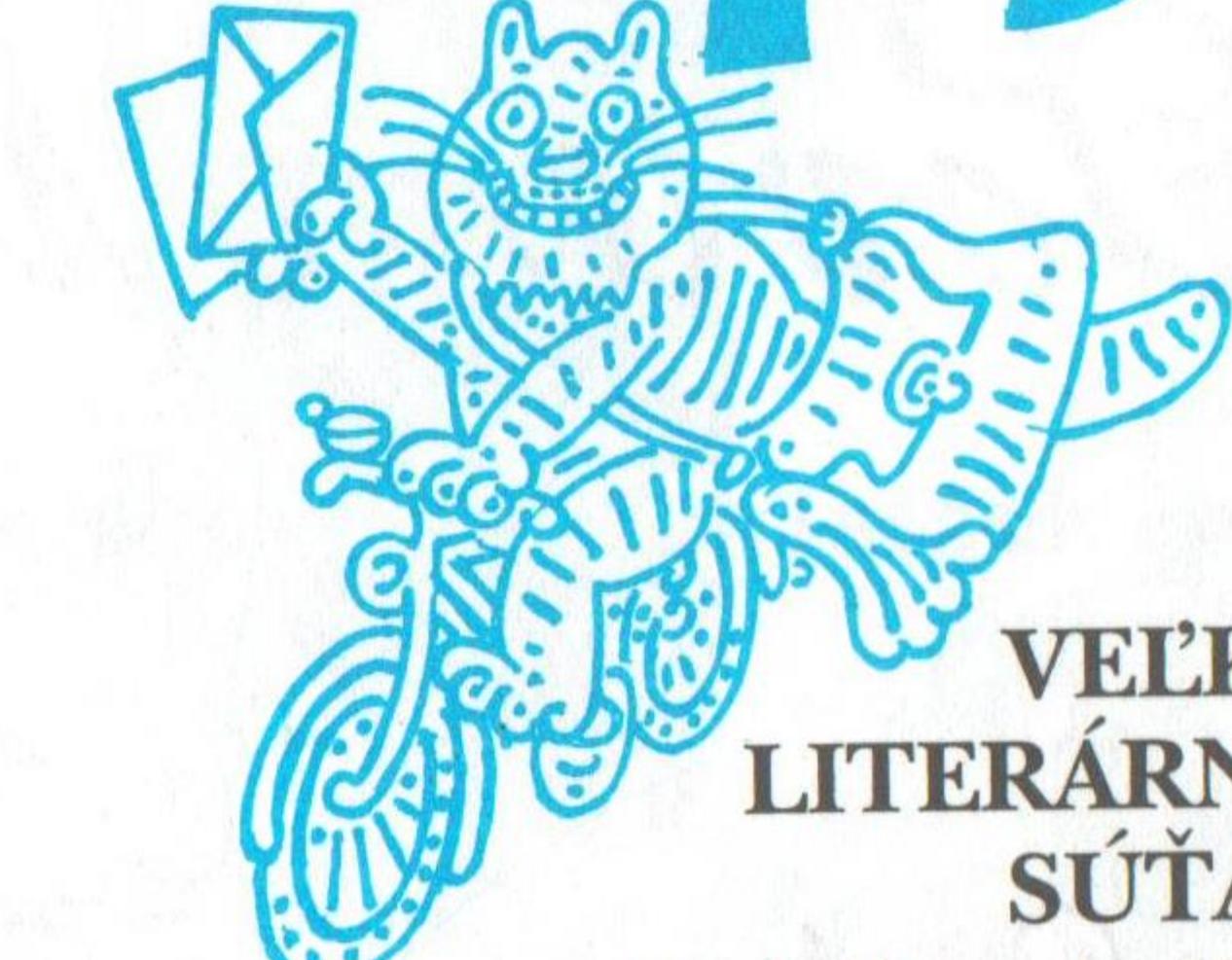

Ilustroval PETER CPIN

POĎAKOVANIE ZA DARČEK

Ziaci základných škôl si v uplynulom roku mohli každý mesiac vypočuť v Slovenskom rozhlasu reláciu Čarovanie so slovami. Kto chcel, mohol do nej napísť aj básničku alebo krátku rozprávočku. Tak ako to urobila Erika Baleková z Chtelnice. A keďže jedna z relácií bola darčekom k 65. narodeninám Slniečka, využívame túto príležitosť a za milú pozornosť srdečne ďakujeme.

z poštárovej kapsy

VEĽKÁ
LITERÁRNA
SÚŤAŽ
Výsledky z 1. čísla

Janka Bubelínová, Brezno; Matúš Žitniansky, Piešťany; Petra Jančová, Orav. Podzámok; Lukáš Kalina, B. Bystrica; Matej Bábič, Trnava; Peter Nosáľ, Košice; Lenka Müllerová, Nováky; Radoslav Ďurčík, Zvolen; Marek Tkáčik, Červená Skala; Miroslav Nohaj, Košice. Srdečne blahoželáme!

A ešte máme pre deviatich súťažiacich ďalšie prekvapenie: spisovateľ Daniel Hevier osobne vyžreboval týchto šťastlivcov a posielal im svoje Buvirozprávy s venovaním a podpisom: Peter Neštičký, Trnava-Modranka; Andrea Bužbacherová, Detva; Jana a Juraj Juskovci, Lipt. Mikuláš; žiaci IV. C triedy ZŠ, Bošany; Petra Miškovová, Košice; Václav Walterstein, Zlaté Moravce; Alexandra Ruizová, Čadca; M. Bendíková, Poprad; žiaci 2. A triedy ZŠ, Zlaté Moravce. Pekné chvíle s novou knižkou!

Slniečko

Umelecký mesačník pre žiakov 1.-5. ročníka ZŠ.

Vydávajú Mladé letá, š. p.
Adresa redakcie: Nám. SNP 12, 815 19 Bratislava. Telefón 39 41 67

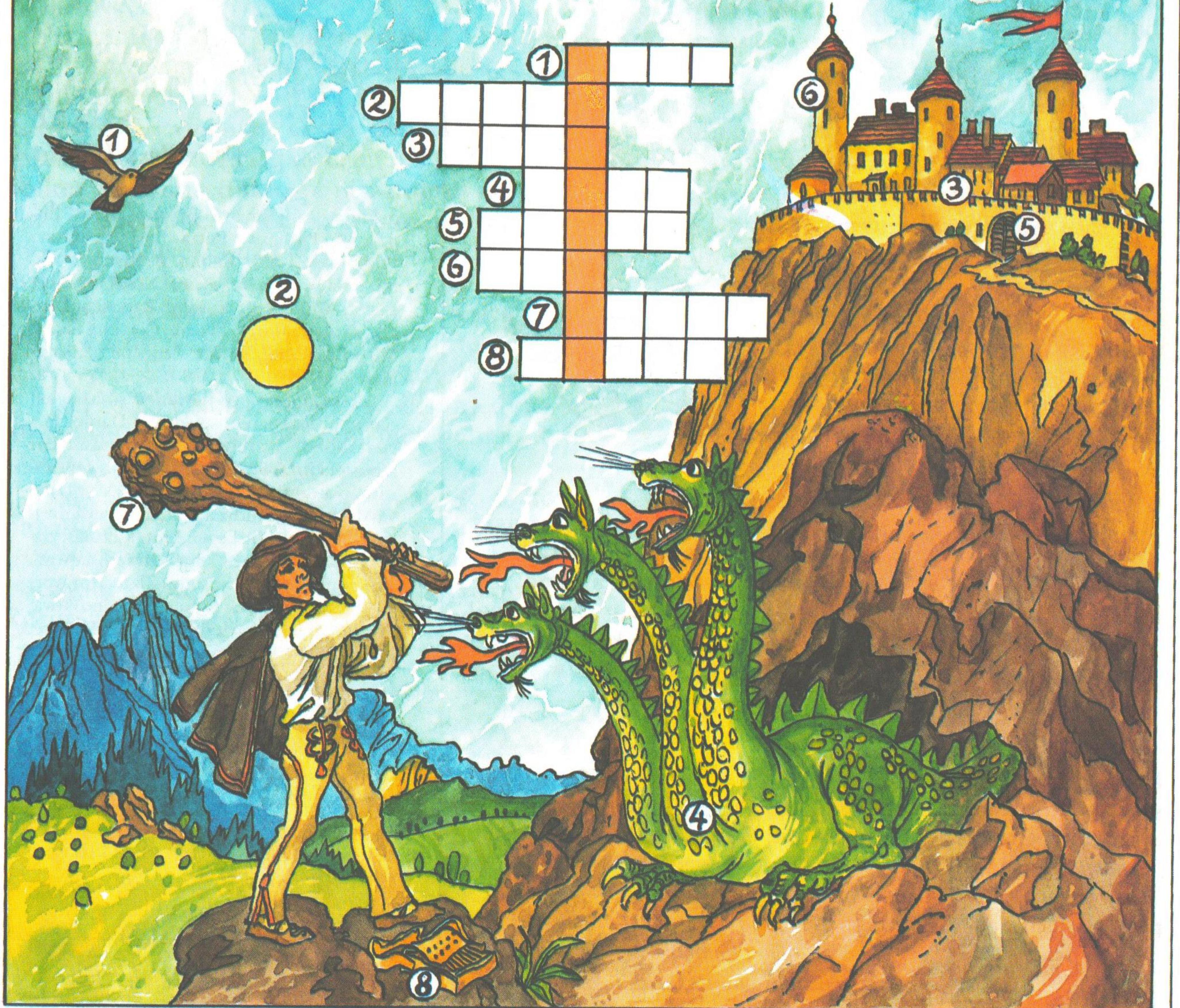
Šéfredaktor ONDREJ SLIACKY
Grafická a výtvarná úprava Viera Fabianová
Redaktorka dr. Alena Hošková

Tlač: Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, predplatné prijíma každá pošta, doručovateľ, predajňa PNS a stredisko PNS. Objednávky do zahraničia vybavuje Riaditeľstvo PNS, Pribinova 25, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výňatku 5 Kč, ročné predplatné 50 Kčs. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslila KLÁRA ŠMÍDOVÁ

DOPLENÖVACKA SLNIEÖKA

Poviem si o peknej knižke

V Mladých letách vychádza krásna kniha SLOVENSKÉ ROZPRÁVKY, HÁDANKY A REČNO-VANKY. Ilustroval ju maliar slávneho Smelého Zajka Jaroslav Vodrážka a z najkrajších slovenských rozprávok ju zostavila spisovateľka... Jej meno sa dozvieš, keď vylústíš našu doplňovačku. Piati lúštitelia, ktorí pošlú odpoveď na adresu SLNIEČKO, Mladé letá, Nám. SNP 12, 815 19 Bratislava, dostanú od nás odznak Slniečka. Za odpoved' z 2. čísla (Tvoja Bratislava) posielame odznaky P. Turiakovi, Staškov; V. Brachnovej, Ban. Bystrica; I. Sklenárovi, Nové Zámky; P. Škoríkovi, Žilina a M. Durandziovej, Selenča.

Nakreslil JOZEF CESNAK